

Etnisyyden muuntuminen Kanadan suomalaisten siirtolaisten keskuudessa

Siirtolaiseksi lähtiessään ihminen siirtää Saina entisen kotimaansa kulttuuripiirteitä ja tapoja uuteen maahan. Hän soveltaa niitä uuden ympäristön vaatimusten mukaisesti ja omaksuu samalla myös uusia kulttuuripiirteitä. Vanhan maan piirteet eivät säily aivan samanlaisina kulttuurisen taustan muuttuessa. Myös ajan kuluminen tuo muutoksia vanhaan kulttuuriin, erilaisten elämäntapahtumien myötä kulttuuripiirteet muovautuvat toisenlaisiksi, mitä ne olivat uuteen maahan tultaessa. Samoin siirryttäessä siirtolaissukupolvesta toiseen kulttuuripiirteiden merkitykset muuttuvat, koska siirtolaisten lapsilla ei enää ole omakohtaista kosketusta esi-isien entiseen kotimaahan. Tulevan tutkimukseni tarkoituksena on tarkastella niitä etnisyyteen liittyviä muutoksia, jotka tapahtuvat Kanadan suomalaisten siirtolaisten eri elämänvaiheissa ja eri sukupolvilla. Tässä artikkelissa esitellään tulevan tutkimukseni teemoja, ja kerrotaan mitä tutkitaan, miten ja miksi.

Tutkimuksen yleisenä tavoitteena on kartoittaa etnisyyden erilaisten ilmene- mismuotojen, sekä aineellisten että hen- kisten, pysyvyyttä ja muuntumista Kanadan suomalaisten siirtolaisten keskuudessa. Et- nisyyden pysyvyydellä tarkoitetaan erilais- ten etnisyyden ilmenemismuotojen säily-

mistä tai katoamista. Termin englanninkie- linen vastine on *ethnic retention*. Pelkkä py- syvyyden käsite ei kuitenkaan ole riittävä, koska siirtolaiset muovaavat kulttuuriaan elävän elämän tarpeiden mukaan. Tällöin on kyseessä myös kulttuurin muuntumi- nen. Tämän termin englanninkielinen vas- tine on *transformation*. Etnisyyden pysy- vyyttä ja muuntumista tarkastellaan alueel- lisesti ja ajallisesti. Alueellisen tarkastelun kohteina ovat Kanadan eri osissa sijaitsevat suomalaiset asuinalueet. Ajallisessa tar- kastelussa huomioidaan sekä yksilöiden elämänkerralliset että siirtolaissukupolvi- en ja ikäluokkien väliset erot. Näin to- teutettuna tutkimus tuottaa tietoa yksilöi- den sopeutumisesta uuteen kulttuuriin ja yhteiskuntaan ja etnisyyden merkityksen muutoksista eri siirtolaissukupolvilla. Sa- moin saadaan tietoa niistä alueellisista, his- toriallisista ja yksilöllisistä tekijöistä, jotka vaikuttavat sopeutumiseen ja kulttuurin siirtymiseen sukupolvelta toiselle.

Kanadan suomalaisia koskeva tutkimus on ollut historiallispainotteista. Ryhmää koskevia demografisia tietoja on kerätty Kanadan väestönlaskennoista, ja siten tie- toja Kanadan suomalaisten määrästä ja alueellisesta jakaantumisesta on koko- naisuudessaan hyvin saatavissa. Sekä suo- malaiset että kanadalaiset historiantutki- jat ovat tutkineet ainakin seuraavia teemo- ja: Thunder Bayn alueen suomalaisasutuk- sen muotoja ja rakennuskulttuuria (Ras-

Teppo Sintonen, FM, toimii tutkijana Jyväskylän yliopistossa sosiologian laitoksella.

mussen 1982), suomalaisten elinoloja Ontarion provinssin metsätyömailla (Radforth 1981) ja kaivosalueilla (Seager 1981), suomalaisten poliittista ja uskonnollista yhdistystoimintaa Thunder Bayn alueella (Varjo 1986), suomalaisten oloja ja toimintaa Brittiläisen Columbian kaivosalueilla (Wilson 1981; Seager 1983), Matti Kurikan perustamaa utopiyhteisö Sointulaa (Wilson 1981), suomalaisten maatala-asutusta preeriaprovinseissa (Anderson & Niskala 1981), suomalaisten seurakuntien historiaa (Raivio 1975), Kanadan Suomalaisen Järjestön historiaa (Laine 1981; Eklund 1983; Kostainen 1983), suomalaisia siirtolaislehtiä (Pilli 1982), Toronton suomalaisyhteisön historiaa (Lindström-Best 1979) ja Kanadan suomalaisten naisten historiaa (Lindström-Best 1988). Suomessa historiallinen tutkimus on keskittynyt Turun yliopiston historian laitokselle. Kanadassa suomalaisia koskevaa tutkimusta on julkaissut pääasiassa Multicultural History Society of Ontario, joka sijaitsee Torontossa.

Kanadalaisen etnisyystudkimuksen, joka on pääosin sosiologista, piirissä ei ole suomalaisia juurikaan tutkittu. Suomalaisten osuus Kanadan väestöstä on niin pieni, että tilastollisissa tutkimuksissa heidät on yleensä sijoitettu luokkaan "muut etniset ryhmät". Tässä tutkimuksessa suomalaisia siirtolaisia tullaan tutkimaan sosiologisen etnisyystudkimuksen viitekehysten avulla.

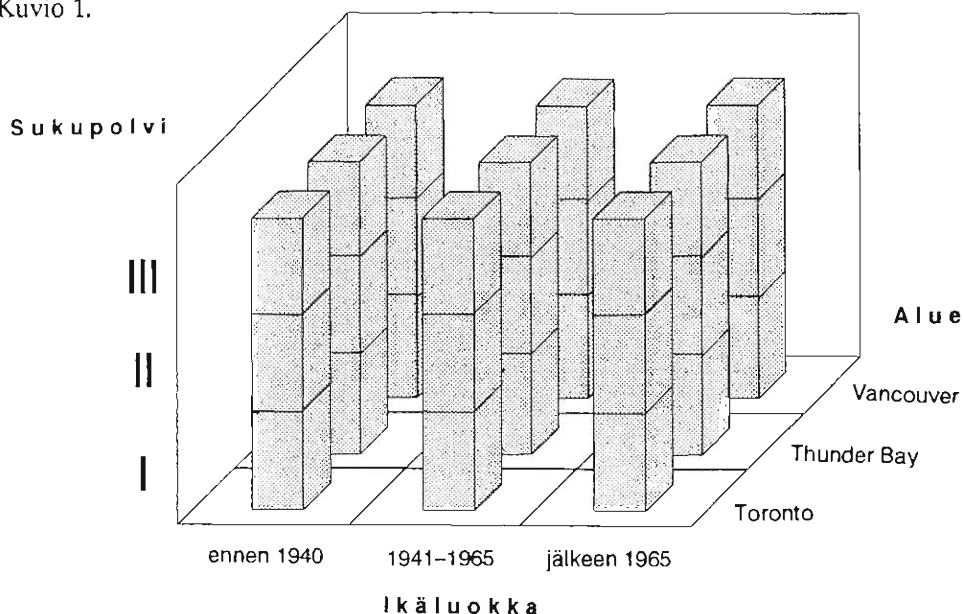
Tutkimus on jatkoa pro gradu -työlleni, jossa tarkasteltiin 1920-luvulla Kanadaan muuttaneiden suomalaisten siirtolaisten elämäkertoja. Työssä hahmotettiin siirtolaisten elämäkertojen jäsentymistä sisällöllisesti erilaisiksi jaksoiksi sekä etnisyyden ilmenemismuotoja näiden jaksojen aikana. Aineistona oli kahdeksantoista Torontossa asuvan suomalaisen siirtolaisen elämänhistorialliset haastattelut. Analyysin ensimmäisessä vaiheessa muodostettiin induktiivisesti aineiston pohjalta in-

formanttien elämänskaaren ideaalityyppi, jonka kymmenen jaksoa ilmensivät kullekin jaksolle ominaisia tapahtumia ja piirteitä. Ideaalityyppiä käytettiin instrumentaalisesti analyysin toisessa vaiheessa, jossa tarkasteltiin etnisyyden kahden ominaisuuden, sosiaalisen vuoro vaikutuksen ja kielitaidon, ajallista muutosta. Työn tärkein tulos oli se, että kyseisten siirtolaisten sopeutuminen kanadalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan vaihteli ajallisesti elämänvaiheista riippuen. Työstä on julkaistu artikkeli *Siirtolaisuus-Migration* -lehden numerossa 3/1990 (Sintonen 1990).

Tutkimuksen tavoitteet ja menetelmät

Tulevan tutkimuksen aineistoon liittyvänä tavoitteena on laajentaa aineisto koskemaan Kanadan suomalaisten siirtolaisten toista ja kolmatta sukupolvea, toisen maailmansodan jälkeen tulleita ikäluokkia sekä muita suomalaiskeskuksia (kuten Thunder Bay ja Vancouver). Näin laajennettu aineisto mahdollistaa vertailevan tutkimuksen. Tutkimuksen aineistoryhmät on kuvattu kaavioon 1. Kaikkia aineistoryhmiä ei voida tutkimukseen sisällyttää, vaan niistä valitaan tärkeimmät. Lisäksi elämäkerta-aineistoa voidaan hyödyntää eri tieteenaloilla, ja se voi toimia perusaineistona hyvin erilaisissa tutkimuksissa. Tutkimuksen menetelmällisenä tavoitteena on kehittää edelleen elämänhistoriallista menetelmää siirtolaisuus- ja etnisyystudkimusta varten. Tällöin on ensisijaisen tärkeää kehittää riittävän systemaattinen yksilön elämänkulkua kuvaava haastattelurunko, jolla voidaan kerätä yhteismitallista aineistoa Kanadan eri osissa asuvien suomalaisten siirtolaisten eri sukupolvilta ja ikäluokilta. Samoin tulee kehittää sekä elämänhistorialliseen menetelmään liittyvien muiden aineistotyyppien (päiväkirjat, valokuvat ym. persoonalliset dokumentit) systemaattisia analyysitapoja, että muita ai-

Kuvio 1.

neiston hankintamenetelmiä, kuten strukturoituja kyselyjä, semanttista differentiaalikeskelyä, valokuvadokumentointia ja osallistuvaa havainnointia. Myös elämänkertakirjoituskilpailun järjestämistä harkitaan.

Tutkimuksen peruskäsitteet ovat elämänkulku ja etnisyys. Elämänkulun käsitteellä halutaan välttää niitä normatiivisia mielteitä, jotka liittyvät elämänskaaren käsitteeseen. Tässä tutkimuksessa ihmisen elämänkulku käsitetään tapahtumaksi, johon vaikuttavat erilaiset yhteiskunnalliset ja historialliset tekijät sekä ihmisen itsensä tekemät valinnat. Ihmisen elämän ei nähdä koostuvan erilaisista toisiaan seuraavista kehitysvaiheista, vaan monenlaiset tekijät vaikuttavat elämänskulkuun osin yhtäaikaaisesti, eri voimakkuuksilla ja kestoltaan vaihtelevan ajan (Kimmel 1990: 21-22). Featherman (1983) korostaa elämänskulkuun vaikuttavia historiallisia, sosiaalisia ja psykologisia tekijöitä. Fredrik Barthin (1969) ja Wsevolod Isajiw

(1979) määritelmien perusteella etnisyys viittaa ensinnäkin erilaisiin yksilöitä ja ryhmiä toisistaan kulttuurisesti ja rodullisesti erottaviin attribuutteihin, jotka periytyvät sukupolvelta toiselle kulttuurisesti, sosiaalisesti ja biologisesti. Toiseksi etnisyys viittaa näiden attribuuttien sekä subjektiivisiin että objektiivisiin tunnistamistapoihin ja -olosuhteisiin. Etnisen ryhmän määritelmässä yleisimmin esiintyneitä attribuutteja ovat yhteinen kansallinen tai maantieteellinen alkuperä tai sukujuuret, yhteinen kulttuuri tai yhteiset tavat, uskonto, rotu tai fyysiset piirteet, kieli sekä ryhmän jäsenten välinen lojaalisuus tai me-henki (Isajiw 1979).

Näiden etnisyyden piirteiden pysyvyyttä ja muuntumista Kanadan suomalaisilla siirtolaisilla tullaan tutkimaan elämänskaallisella menetelmällä. Päivikki Suojasen (1982) mukaan elämänskaalisia ”keskusteluihin ja haastatteluihin perustuva yksilön elämän kirjallinen kokonaisku-

Aineisto

Kanadan suomalaisten kokonaismäärää koskevat luvut vaihtelevat laskentaperusteen mukaan. Korkiasaaren (1989) mukaan vuonna 1986 Kanadassa asui 40 565 pelkästään suomalaisista polveutuva henkilöä. Osaksi suomalaista sukujuurta olevia oli 50 775 henkilöä. Siten suomalaisperäisen väestön kokonaismäärä oli Kanadassa vuonna 1986 yhteensä 91 340 henkilöä. Alueellisesti (provinseittain) suomalaiset ovat jakaantuneet seuraavasti: Ontariossa asuu 58,9 % (53 795), Brittiläisessä Columbiassa 22,8 % (20 685), preeriaprovinseissa (Alberta, Manitoba ja Saskatchewan) 15,2 % (13 790) ja muissa provinseissa yhteensä vain 3,1 % (2 885) suomalaisista.

Tutkimuksen informantit valitaan kolmelta paikkakunnalta: Torontosta, Thunder Baysta ja Vancouverista. Torontossa rajoitetaan ainoastaan kaupunkialueeseen, sen sijaan Thunder Bayhin ja Vancouveriin kuuluvat myös niitä ympäröivät alueet. Kohdealueiden valintaa puoltavat niiden suomalaisten määrään ja alueen oloihin liittyvät tekijät. Sekä Toronto että Thunder Bay sijaitsevat Ontarion provinseissa, ja Vancouver Brittiläisessä Columbiassa, Tyynen valtameren rannalla. Maantieteellisesti ja sosioekologisesti nämä paikat ovat kuitenkin hyvin erilaisia. Toronto on väkimäärältään Kanadan suurin kaupunki sekä liike-elämän ja teollisuuden keskus. Torontossa asuvat suomalaiset edustavat tutkimuksessa urbaania kaupunkilaisuutta. Thunder Bay sijaitsee Kanadan keskiosassa, ns. ”Kanadan kilven” havumetsäalueella. Suomalaiset ovat toimineet alueella pääosin metsätaloussammateissa. Thunder Bayn alueen suomalaiset edustavat tutkimuksessa keskikokoisen maaseutukaupungin ja sen ruuraalin ympäristön elämäntapaa. Vancouverin alueeseen kuuluu kaupungin lisäksi vuoriston kaivosalueet ja merellisiin

elinkeinoihin sopeutuneet rannikkoseudut. Kaivostyöammatit ovat olleet keskeisiä Brittiläisen Columbian suomalaisilla. Tutkimuksen aluejako mahdollistaa kolmen erilaisen ympäristön vaikutusten tarkastelun. Ulkopuolelle rajautuvat vain preeriaprovinssien ja haja-asutusalueiden suomalaiset, joiden osuus suomalaispopulaatiosta on suhteellisen pieni.

Otoksen edustavuutta voidaan arvioida kahdella tasolla. Ensinnäkin voidaan kysyä edustavatko kolmen valitun alueen suomalaiset riittävän hyvin kaikkia Kanadan suomalaisia. Valinta on sikäli perusteltu, että kyseiset kohdealueet ovat Kanadan kolme suurinta suomalaiskeskusta. Lisäksi ne edustavat kolmea ympäristötyyppiä neljästä, joissa edes jotenkin merkittävä määrä suomalaisia asuu. Ongelmana on se, että näin rajautuvat tutkimuksen ulkopuolelle haja-asutusalueilla toisista suomalaisista erillään asuvat suomalaiset. Heidän osuutensa Kanadan suomalaisten populaatiosta on kuitenkin hyvin pieni. Toiseksi voidaan kysyä, edustaako kultakin alueelta tutkimuksen informanteiksi valittavien ihmisten määrä ja laatu omaa aineistoryhmäänsä riittävän hyvin. Pro gradu -työssäni selvitettiin Torontossa asuvien 1920-luvulla Kanadaan tulleiden ensimmäisen sukupolven siirtolaisten elämänkulkua kahdeksantoista informantin elämänhistorian avulla. Informanttien määrää rajoittaa se, että kyseessä on haastattelututkimus, jossa kaikki informantit joudutaan haastattelemaan kahteen kertaan. Kuudestatoista kahteenkymmeneen informanttia kutakin aineistoryhmää kohden voidaan pitää riittävänä määränä. Informanttien laatua kontrolloidaan sekä avaininformanttien avulla että ottamalla huomioon alueen paikalliset poliittiset, uskonnolliset ym. jakaumat. Siten valittavat informantit edustavat alueen suomalaisyhteisöä sen kaikilta suhteiltaan tasaisesti.

Tutkimuksen merkitys

Tutkimuksella on merkitystä ainakin kolmella alueella. Ensinnäkin, se on yliopistollinen opinnäytetyö, joka on jatkoa ja tukeutuu osin tekijänsä pro gradu -työhön. Pro gradun tuloksia voidaan testata ja hyödyntää tässä tutkimuksessa.

Toiseksi, se nivoutuu kanadalaiseen sosiologiseen etnisyytutkimukseen. Erityisesti etnisyyden pysyvyyttä on tutkinut Toronton yliopiston sosiologian professori Wsevolod Isajiw (1990; myös Isajiw & Makabe 1982). Hän on painottanut sosialisaaation merkitystä etnisyyden säilymisessä sukupolvelta toiselle. Tällä tutkimuksella voidaan vastata seuraaviin Isajiwin asettamiin lisätutkimusta vaativiin kysymyksiin: koska sosialisatio ei ole ainoa etnisyyden säilymistä tukeva tekijä, niin mitkä muut tekijät vaikuttavat etnisyyden säilymiseen? Vaikka ensimmäisen sukupolven etnisyyden säilyminen onkin sidoksissa yhteisötoimintaan, niin mitkä tekijät (esim. perhe tai yhteiskunta) vaikuttavat etnisyyden säilymiseen toisella ja kolmannella sukupolvella? Mitkä tekijät vaikuttavat eri sukupolvien tapaan osallistua koko yhteiskunnan toimintaan?

Kolmanneksi, elämänhistoriallista menetelmää ei ole juurikaan käytetty etnisyyss- tai siirtolaisuustutkimuksissa. Tutkimusmenetelmänä se kuitenkin antaa hyvin yksityiskohtaista tietoa kohteestaan, ja sen hyödyntämismahdollisuudet ovat eritieteenalolla laajat ja monipuoliset. Isajiw (1990:49) on huomauttanut, että etnisyytutkimus tarvitsee sellaista menetelmää, jonka avulla etnisyyttä voidaan tutkia mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja huomi-

oida niin useita etnisyyden piirteitä kuin vain on mahdollista. Elämänhistoriallinen menetelmä täyttää nämä vaatimukset.

Tämä tutkimus tuottaa myös Suomen oloihin soveltuvaa tietoa ja taitoa. Suomeen saapuu tulevaisuudessa yhä enemmän siirtolaisia ja pakolaisia hyvin monenlaisista yhteiskunnista ja kulttuureista. Tämä tilanne aiheuttaa uusia vaatimuksia suomalaiselle yhteiskunnalle ja tiedemaailmalle, koska Suomessa etnisten ryhmien tutkimus on vielä pienimuotoista. Etnisyystutkimuksen tarve tulee kasvamaan. Etnisten ryhmien tutkimusta selvittävän työryhmän muistiossa (1991) todetaan, että kyseisellä tutkimuksella tulisi olla kolme lähtökohtaa: tutkimuksen tulee olla teoreettisesti vahvaa, mikä tarkoittaa vertailevaa tutkimusotetta; tutkimuksen täytyy antaa sekä päättäjille että eri väestöryhmille käyttökelpoisia tuloksia; tutkimustoimintaa tulee panostaa sellaisille alueille, joilla tutkimusta ei vielä ole tehty. Suomen tarpeiden täyttämiseksi on hyödyllistä hakea oppia Kanadasta, joka on ollut jo pitkään yksi maailman johtavista etnisyytutkimusvaltioista.

English Summary

The purpose of this paper is to introduce the author's research project. The research concerns the retention and transformation of ethnicity among Canadian Finns. The fieldwork data, which consists of life-historical interviews and other documents of life, will be collected from Toronto, Thunder Bay and Vancouver, and it will include both first and second generation of Canadian Finns.

Kirjallisuus

- Anderson, Alan B.; Niskala, Brenda:** Finnish Settlements in Saskatchewan: Their Development and Perpetuation. Teoksessa: Karni, Michael G. (toim.): Finnish Diaspora I: Canada, South America, Africa, Australia and Sweden. Multicultural History Society of Ontario. Toronto 1981.
- Barth, Fredrik:** Introduction. Teoksessa: Barth, Fredrik (toim.): Ethnic Groups and Boundaries. The Social Organization of Culture Difference. Universitetsforlaget. Oslo 1969.
- Brim, Orville G. Jr.; Ryff, Carol D.:** On the Properties of Life Events. Teoksessa: Baltes, Paul B. & Brim, Orville G. Jr. (toim.): Life-Span Development and Behavior. Volume 3. 1980.
- Eklund, William:** Kanadan Rakentajia, Kanadan Suomalaisen Järjestön Historia, vv. 1911–1971. Kanadan Suomalainen Järjestö. Toronto 1983.
- Etnisten ryhmien tutkimusta selvittävän työryhmän muistio 1991:** Etnisiä ryhmiä koskevan tutkimuksen järjestäminen Suomessa. Opetusministeriön työryhmien muistioita 1991:24. Helsinki.
- Featherman, David L.:** Life-Span Perspectives in Social Science Research. Teoksessa: Baltes, Paul B.; Brim, Orville G. Jr. (toim.): Life-Span Development and Behavior. Volume 5. 1983.
- Isajiw, Wsevolod:** Definitions of Ethnicity. O.P. 79–6. Multicultural History Society of Ontario. Toronto 1979.
- Isajiw, Wsevolod:** Ethnic-Identity Retention. Teoksessa: Breton, Raymond; Isajiw, Wsevolod W.; Kalbach, Warren E.; Reitz, Jeffrey G. (toim.): Ethnic Identity and Equality. Varieties of Experience in a Canadian City. University of Toronto Press. Toronto 1990.
- Isajiw, Wsevolod W., Makabe, Tomoko:** Socialization as a Factor in Ethnic Identity Retention. Research Paper No. 134. Centre for Urban and Community Studies. University of Toronto 1982.
- Kimmel, Douglas C.:** Adulthood and Aging. 1990.
- Korkiasaari, Jouni:** Suomalaiset maailmalla. Siirtolaisuusinstituutti. Turku 1989.
- Kostiainen, Auvo:** Suomalaiset siirtolaiset ja politiikka. Teoksessa: Kostiainen, Auvo; Pilli, Arja (toim.): Suomen siirtolaisuuden historia II. Turun yliopiston historian laitos. Julkaisuja n:o 12. Turku 1983.
- Laine, Edward:** The Finnish Organization of Canada, 1923–1940, and the Development of a Finnish Canadian Culture. Polyphony, Vol. 3 No. 2, Fall 1981. Multicultural History Society of Ontario. Toronto 1981.
- Lindström-Best, Varpu:** The Finnish Immigrant Community of Toronto, 1887–1913. Major Research Paper. York University. Toronto 1979.
- Lindström-Best, Varpu:** Defiant Sisters. A Social History of Finnish Immigrant Women in Canada. Studies in Ethnic and Immigration History. Multicultural History Society of Ontario. Toronto 1988.
- Pilli, Arja:** The Finnish Language Press in Canada, 1901–1931. A Study in the History of Ethnic Journalism. Migration Studies C6. Institute of Migration. Turku 1982.
- Radforth, Ian:** Finnish Lumber Workers in Ontario, 1919–1946. Polyphony, Vol. 3 No. 2, Fall 1981. Multicultural History Society of Ontario. Toronto 1981.
- Raivio, Yrjö:** Kanadan Suomalaisten Historia. Canadian Suomalainen Historiasseura. Vancouver 1975.
- Rasmussen, Mark:** Finnish Settlement in Rural Thunder Bay, Ontario, Canada. Siirtolaisuus-Migration nro 4, 1982. Siirtolaisuusinstituutti. Turku.
- Seager, Allen:** Finnish Canadians and the Ontario Miner's Movement. Polyphony, Vol. 3 No. 2, Fall 1981. Multicultural History Society of Ontario. Toronto 1981.
- Seager, Allen:** Migration and Proletarianization: Aspects of the Finnish Immigrant Experience in Western Canadian Coal Mining, 1880–1940. Siirtolaisuus-Migration nro 2, 1983. Siirtolaisuusinstituutti. Turku.
- Sintonen, Teppo:** Kielellinen kehitys ja vuorovaikutussuhteet kanadansuomalaisilla siirtolaisilla. Siirtolaisuus-Migration nro 3, 1990. Siirtolaisuusinstituutti. Turku.
- Suojanen, Päivikki:** Elämänhistoriallinen tutkimustapa. Teoksessa: Suojanen, Päivikki & Saressalo, Lassi (toim.): Kulttuurin kenttätutkimus. Tampereen yliopiston kansanperinteen laitoksen julkaisu 9. Tampereen yliopiston kansanperinteen laitos. Tampere 1982.
- Varjo, Uuno:** Communities as Factors of Social Geography: The Finnish Rural Settlements in the Vicinity of Thunder Bay, Ontario. Siirtolaisuus-Migration nro 1, 1986. Siirtolaisuusinstituutti. Turku.
- Wilson, Donald J.:** Finns in B.C. Before the First World War. Polyphony, Vol. 3 No. 2, Fall 1981. Multicultural History Society of Ontario. Toronto 1981.